

Ilustrirani Glasnik

Letno stane 8 K (ena številka 20 vin.), za Nemčijo 10 K, za druge države in Ameriko 13 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvo.

Izhaja ob četrtnih

5. julija 1917

Cesarica Zita v Ljubljani: Cesarica se poda na obisk ranjencev v obrtni šoli (zgoraj); cesarico navzoče občinstvo viharno pozdravlja, ko prihaja od obiska pri ranjencih (spodaj).

Kaj se je zgodilo?

Jože Plot.

Korporal Ivan Sagaj se vozi z bojišča, kjer stoji v rezervi, na dopust v domače mesto. Predvčerajšnjim ga je iznenada doletela brzjavka, kjer mu naznanja svakinja: »Pridi takoj domov! Žena in Julči sta mrtvi.« V prvih hipih, ko je začul to vest, je zgrabil za bajonet v krčevitem, naglem naporu, kakor takrat, ko se je glasilo povelje k prvemu naskoku: Naprej, hura! Potem je cel dan molčal med tovariši, omotičen in skoro nezavestno opravljajoč svojo službo, ter je razmišljal in se mučil vso dolgo, grozno noč.

Pred dvema letoma, kratko pred vpo-klicem, je poročil 22letno kontoristinja, dolgo poznano, lepo in ljubljeno dekle. Ivan Sagaj je bil takrat zaposlen kot trgovski sotrudnik pri nekem večjem podjetju; o mirnih časih so mu hiteli priznavati vsi znanci, da stoji na solidnem, neoporečnem mestu, in sam si je vse najboljše obetal; ko pa je odhajal v vojake in se je pripo-

solze v oči; a ker so se mu zdeli taki prizori še docela nepotrebni, se je zavrtel na peti in s smešno brezskrbnostjo stisnil njeno roko. Pravzaprav je natančno slutil, kaj hoče reči žena, in je vedel, da neizogibno pride do razgovora prejkoslej, toda kljub vsemu — vsaj solze na stran, kljub vsemu! Stala sta pri oknu, roko v roki. Ivan je bobnal z levico po steklu in se smejal kar tako za šalo, tjavendan. Žena ga je strahoma pogledovala izpod vek in on sam je kmalu uvidel, da je postal njegov smeh brezizrazen, top in nedostojen.

»Si se potolažila, Zalka, potem govoriva!« se je končno ojunail in s prirojeno vednostjo skušal spraviti vso reč v lažnejši tek. »Vem, podpora, ki jo dobivaš, gotovo ne zadostuje. Kako ste se sploh preživljali doma te čase?«

Šele zdaj je občutil, kako raskava in obdelana je roka, ki jo drži v dlani. Tudi se je Zalkino lice neprimerno zožilo, in v tem hipu, ko bi imela tožiti o svoji bedi, se je zdela še bolj sloka, trudna in bolehnna; jetična bledica, mračna ji rezko zarisani obraz, je dajala vtis neznanega, zakotnega bitja, ki komaj ve za nebeško sonce, ki ne utegne misliti ne na včeraj, niti na jutri. In Ivan je sam govoril dalje:

ti!« Zalka mu je slonela na rami in jok jo je zvijal, ko je hvaležno ponavljala: »In o meni ne smeš dvomiti! Pridi spet kmalu domov, o prvi priliki, sicer umreva Julči in jaz. Čuješ, Ivan, kdaj se nama spet vrneš?« Kdaj? To je bilo tisto vprašanje, ki še poljub ni mogel ugasiti njegove pekoče bolečine. In če se zdaj Ivan Sagaj zmisli, da je tisto uro poslednjikrat gledal ženi v oči, da je bilo tisto slovo zadnje, v veke zadnje — o Bog, kaj, kako in zakaj se je zgodilo, da mora biti ena ura zadnja, v veke zadnja?!

Včeraj, neposredno pred odhodom v domovino, je prejel pismo od Zalka. S tako blazno zaupljivim veseljem še ni odpiral nobenega pisma. »Ljubi mož! Vso noč sem molila, da odženem zle misli in obupno voljo. Dobro, da ne veš, kaj se godi v mojem srcu, in veruj mi, da te še nikdar nisem nameravala žaliti s svojim trpljenjem. Pišem le radi tebe in radi Julči. Julči je moja in tvoja — moj Bog, in da bi videl, kako usiha ta drobni, nedolžni črvic! Popoldne je bil zdravnik pri njej. Preskrbel ji je umetno inhalacijo, dve uri sem jo držala pred aparatom, potem je revica omamljena zaspala. Zdaj spi, že ves čas, in toliko, da diha, da še

Cesar in cesarica v slovenskih krajih.

Cesarica Zita se pelje v avtomobilu čez Jubilejni most v Ljubljani.

Cesar Karel na fronti italijanskega bojišča: Vladar v pogovoru s častniki.

ročil pri svojem predstojniku, je ta položil križema roke na rame in ni razen par vljudnostnih zatrdil utegnil ničesar obljubiti... Hčerka Julči je bila zdaj stara komaj eno leto. Ko je bil pred osmimi meseci prvič in zadnjikrat na dopustu, se je nepopisno razveselil svojega otroka. Vzel je Julči v naročje, jo pestoval, božal in poljubljal nežni, voljni obrazek, z obzirno rahlostjo mladega, prišrčnega očeta. Če je spala, je v neizrekljivi sladkosti dihal njeno slabotno, lovečo se sapo in neprenehoma vzklikal: »Zalka, to je najina sreča, kako sva srečna, Zalka!« Tudi ženi se je ob takih prilikah venomer smejalo. Sploh je bilo težko napeljati govor na kaj takega, kar bi oviralo in temnilo bujne, svetle sanje začetne družinske sreče. A Ivan Sagaj predobro pomni predzadnji večer pred ločitvijo. Zunaj se je usipal mrzel jesenski dež in ko je stopil v stanovanje, je stala Zalka pri oknu.

»Kaj si tako sama?« jo je vprašal.

»Saj sem zmerom in — če greš spet nazaj...« Ivan je opazil, da so ji silile

»Torej ravnokar sem bil pri teti in pri Luciji. Obe bosta pomagali. Kadar boš v stiski, idi k eni ali drugi, obljubili sta radevolje in hočeta ti v vsakem oziru stati ob strani.«

»Misliš?« je začudeno srepela vanj žena.

»Gotovo, samoumevno!« je hitel Ivan, kakor da je slehrna reč zelo enostavna in razrešljiva. V resnici je z nezaslišanim trudom iskal in izprosil pri sorodnikih malce pomoči. Seveda, trenutno ne more nihče postreči z večjo podporo, toda pomalem, recimo, vsak dan eno malenkost. Lucija je na primer obljubila, da ti odstopi vsak drugi dan pol litra mleka.« Ivan je obširno razlagal in Zalka je bila videti zadovoljna.

Naslednjega dne ji je prinesel od svojega šefa 150 K v gotovini. Potem se je bilo treba posloviti in Zalka ga je spremila na postajo. To slovo! Opolnoči sta stala ob ograji pred kolodvorom in čakala vlaka. »Ne pozabi, da si moja,« je šepetal, obupno razčuvstvovan, »vedno bom mislil nate, prisegam ti, vedno si moja le ti, le

živi. Kadar ji zastane sapa in se sklonim nad njeno posteljico, — bi jo prižela na srce in poljubljala, poljubljala, ji vdihnila zdravja — in se je komaj drznem dotakniti. Kako hudo mora biti tudi tebi! Tako daleč si od svojega otroka! Včasih mi pride na misel, kaj, če umre to ubogo bitje, kaj porečeš takrat — ti? Nikdar ti še nisem o tem pisala in dasi sem pripravljena, prenašati vse in vse žrtvovati, tak konec bi bil prestrašen tudi zame. Kaj naj počnem, če bi se to zgodilo? Bolje je, da ne mislim... Da bi vedel, kako me tolaži in trpinči zavest, da si tako dober do mene! Samo ena jasna, vedno določnejša želja me muči noč in dan: da bi bil skoro doma, Ivan, moj Ivan!«

Zadnje čase mu je žena redko pisala. Tudi on je netočno, mimogrede odgovarjal. Kadar mu je sporočila o hčerkinih boleznih, je vedno tolažil: »Vse bo še dobro, mora biti bolje!« Kaj je pretrpela žena zbog takih odgovorov! Toda, ali je bilo njemu možno, ne verovati v komaj vzniklo družinsko srečo, ki jo je preživ-

ljal več v duhu, kot v resnici? Smrt, smrt! Če si dolgo in daleč od svojcev in ti je usojeno, venomer zreti smrti v obraz, takrat si prepričan bolj kot kdaj: doma je zdravje, veselje, doma je še skrito blagostanje, doma je plačilo, ki te čaka. In če si star, ali neozdravljiv bolnik, se trdno, neomajno nadejaš: »Res je mogoče, da ležem danes, jutri v grob. Ali, čim pridem domov, bom živel še dolgo, tam se ne umira.« Vse tvoje po sreči hrepenne skrivenosti bi se razblinile v žalostno praznoto, ko bi jih ne pojila ta vera, ko bi jih ne dojile milostne sanje. Tako veruješ in upaš: če je kdo na svetu kdaj užival srečo, je boš deležen ti, kadar se vrneš v domovino... O da, vse

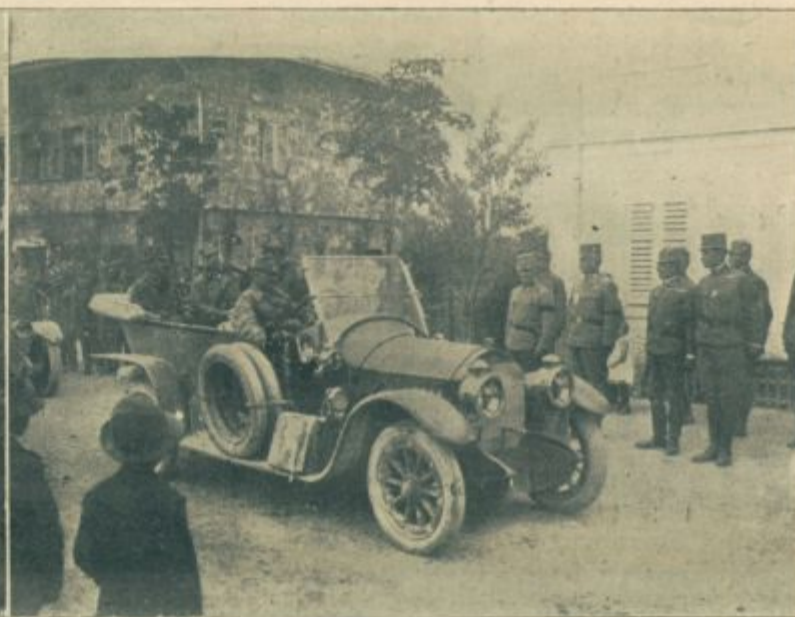
ter more v tem trenutku njeno velikost komaj izmerjati in pojmiti, da si se zaveda predvsem le udarca, ki je ohranil njegovo lahkokrilo krepkost, vendar je prepričan, da mu bodo zelo malo povedali popisi, ki jih bo izvedel doma od znancev in prijateljev. Kar govorijo ljudje o rajnikih, kako lažnive, nezmislne in brezpomembne so tiste ganljive povesti! Slutnje, ostrovidnost človekova, so mu natanko predstavile vso grozno zgodbo; vso to pot z bojišča jo doživlja, vedno znova, vedno neizprosnejšo in bolj pretresujočo, in nemi nad njeno bridkostjo. O malodušnost, ki je ostala v duši in samo pritrja: »Tako je in vse je izgubljeno! K pogrebu se voziš in življenje, ki te še loči od tvojega

premenjeno skozi tisočletja in — neizpremenljivo? Ali res ne bo nikdar drugače? V srcu vstaja protest proti samemu sebi posebe. Ko človek po kaki nezgodi pogleda sam vase, ali ne osupne: »Kako sem čudno živel jaz, jaz sam!« Krivičniki, hudodelniki, kaj smo storili? Kaj sem zakrivil, zamudil jaz, bedni, površni človek? Dajmo, pridite, danes je vesoljno izpraševanje vesti! Pridite, da bomo vsi skupaj deležni odpuščanja, vesoljne odveze, da bomo živeli, živeli, kakor je od Boga zapisano v naša srca... Julči, Zalka! Julči, moje zlato dete, zakaj si umrla? Ali ti teta Lucija ni hotela več dajati mleka, govori, moja ubožica, kaj se je zgodilo? Kako si bila bolna in nič nisi slišala moje to-

Cesar na južnozapadnem bojišču.

Cesar nagovori na Vnebohod častnike in moštvo v Vel. Žabljah na Goriškem.

Cesar nagovori častnike c. in kr. pešpolka št. 41, ki so se odlikovali v zadnjih bojih.

bo še dobro, vse se popravi in pozabi! Zalka, Julči, še nam bo vzcvetelo življenje, samo počakajta tiste ure, ki pride, gotovo pride! Vem, kakor da je Bog obljubil, živeli boste, dokler se ne vrnem, in če vama je živeti od zraka, od samega pričakovanja!

A naenkrat glas, pred katerim vse umolkne in utone: »Žena in Julči sta mrtvi!« Kaj, kako in zakaj se je zgodilo, da ne živita več, kdo je iztrgal obljubo iz srca in razrušil na mah vse svetle, močne sanje?

Zdaj ko se vozi v domovino, po isti poti kot pred osmimi meseci, in se mu nehoté obnavljajo čustva, vse bogato razkošje onega lepega dne a kot spomin še vse živeje in globlje — zdaj se mu očituje pogubnejše od ure do ure: »Izgubljeno je, izgubljeno moje zdravje, moja ljubezen in sreča, moj zaklad, ki sem nanj mislil iz tujine. Kako neumno in brezpredmetno je danes, kar se je zdelo resnično in možno za vselej! O čem naj zdaj sanjam, Zalka, Julči, dušici moji, moja ljubezen?« V prvi boleštni vzhičenosti je bil raztrgal list, kjer je stala brzovavka svakinje Lucije. Toda srce je bilo uverjeno, komaj je slišalo strašno novico; s slednjim utripom jo trepetajoč ponavlja: Mrtvi, mrtvi!

Dasi mu ni še nihče pravil o vzrokih in podrobnostih nesreče, ki ga je zadela,

gropa, bo samo pokop, samotni pokop in odpoved...« To njegovo dušno stanje nalikuje jecljajoči obtožbi, ki si ne upa obsoditi niti njega samega, ne koga drugega na svetu. Zakaj gorje, ki narekuje obtožbo, je še vse preveč novo, silno in obsežno, da bi moglo najti spoznanje svojo besedo. Koliko krivde je v nas! Kdo je kriv? Ves svet je kriv njegove usode in v srcu vstaja upor, pro-

lašbe, le mati, tvoja nesrečna mati je sama umirala ob tebi. In si umrla... »Kaj naj počnem, če se to zgodi?!« Žena, moja dobra žena, ali nisi nič mislila nase? O, in te vendar tako ljubim! Zalka, kako je s teboj? Ne, nisi umrla...!

Kadar se zmisli na ženino smrt, se mu zmede beseda in kakor zaklet strmi v strahoto slutenj, ki neugnano hite do svojega konca in se vračajo vse določne in resnične.

»Kdaj se vrneš?« Danes se vračam domov, moja ljuba. Zvečer pridem, potrkam na vrata, o! in — — — in če bo vse prazno... Če morda berem v časopisu: Samomor, — ali: Tragična smrt otroka in matere — naj mislim nate, na najino Julči in nate?! To bo v resnici resnična zgodba in vse več kot dnevna novica. Moj Bog, kako se je to zgodilo?

Vem, vse vem, ni ti bilo usojeno, dočakati ure rešenja... Le, kako si umrla, Zalka moja, mučenica najine sreče, ki sva jo zasanjala takrat davno... Kako si umrla? Ali se ti je zahtevalo spricho materinske bolečine, v blazni pozabi izginiti ljudem izpred obličja? Ali se je izmučeno srce hipoma vsega zavedlo, vzkoprnelo in zahtevalo konca, kakršnegakoli? Ali pa si premišljala samo o ljubezni in žrtvah in prezrla sebe. Kaj si mislila, ko si se po-

Pred svetovno vojno: Levo: † prestolonaslednik Ferdinand; v sredi: † cesar Franc Jožef I.; desno: sedanji cesar Karel in cesarica Zita (po poroki). V sredini: nevestina in ženina mati.

slavljala s svetom — za vedno . . . Ne, ne za vedno! — —

Ivan Sagaj rije s prsti v laseh, stiska in tlači pesti ob sencu in roke se mu tresejo v komolcih. Kdaj bo konec te krute vožnje? Prišlo mu je na um, da ga čaka doma na mizi Zalkino pismo. Tam bo vse povedano in razloženo, v njem bo našel lek za svoje ranjeno življenje — — In sedel bo k mizi, cele dneve bo pisal in napisal ženi zadnji, prehvaležni odgovor: »Prisegam ti, vedno si moja le ti, le ti!«

Sisto e Sesto.

Povest iz Abrucev.

Spisal Henrik Federer. — Poslov. Franc Poljanec.

(Dalje.)

Z jokavim ali trmastim napadom s paragrafi, kakor je Mione visokega nasprotnika poznal, se javno nabiti obsodbi kar ni dalo v okom priti. Tako početje bi Siksta

vokat v velikem, odkritem papežu nasprotnost vzbuditi in ga v opozicijo pognati, prav pod zastavico milobe.

Vse to si je starec sedaj razpoložil in po vrsti in po vrednosti razporedil z gotovo in hitro logiko izvedenega jurista. »Dovolite trenutek, Sveti Oče,« je zaprosil in se nato s prešerno mogočnostjo in zoper vsakršno spodobnost, kot da bi bilo to za njegovo govorniško umetnost potrebno, nepovabljen vrgel na najbližji žametasti stolček, zraven je uprl komolec ob koleno in si zamišljen z rokami pokrili svoj nedopovedljivo fino rezljani obrazek. Sikst je slišal pet, šest globokih dihov, katerih vsakateri naj bi cel kodeks¹ rimskega prava iz prsi izčrpal. Tako igralsko početje se je njegovemu stvarnemu čutu močno upiralo in že vnaprej nekoliko zoper to naperjen, kar naj bi sledilo, je potrkal s členkom svojega kratkega kazalca na mizico in vzkljnil: »No, no?«

»Dovolite, Vaša Svetost,« je stari, prebrisani lisjak sedaj prosil z zaupnim glasom in kar nič plašnih oči proti papežu, »naj preberem pismo poštenjaka da Dia,

Primo: Svete mučenice Justine dan 1576 sem starega, uboge in vedno molččega Gianbattista¹ Perettija, aliis verbis²: Vaše Svetosti očetovskega roditelja v Paritondo pokopal . . . sepului.«

»Sepelivi,« je Sikst urno popravil.

»Že ta Gianbattista je zašel med brigante in pravtako njegov sin in vnuk, česar pa ni kriva njih huda narava, ampak v prvi vrsti, kakor to že petdeset let doživljam, tlačanstvo in nasilstvo deželnih gospodarjev. Lačni in obupani šele so začeli ropariti, dixi!«³

»Dalje, dalje!« je zahteval Sisto.

»Secundo: Svete Rozalije Palermske dan, anno Domini⁴ 1586, za časa velike draginje, je Sesto Peretti, aliis et expressis verbis⁵: brat Vaše Svetosti meni, Donaldu da Diu za grofico Marijo di Montastasio izročil Madonin pajčolan, ki ga tu v zavojku prilagam in ki je Paritondo nanj ponosnejši nego na svoje gore. Visoka gospa je morala zanj plačati: pet sodov masti, dvanajst pitanih ovac, petnajst bal platna, eno tona oljčnega olja in pa petnajst voz ječmena. Vse to so prepustili, ne da bi le

Anton Zorman

iz Šmartna pri Slovenj-gradcu, umrl za boleznijo, nakopano si v vojaški službi, 23. aprila 1917 v Ljubnem. Za brati, očetom si šel v večno združitev!

Matevž Frakelj

iz Dražgoš, predsednik Marij. družbe istotam, padel septembra 1914 v Galiciji. Lahka ti hladna zemlja gališka!

Franc Potočnik

organist v Dražgošah, padel je 10. novembra 1915 na kraškem bojišču. Uživaj milost božjo!

Janez Marenk

iz Dražgoš, padel pri Asiago na italijanskem bojišču dne 3. junija 1916. Večni mir ti v tuji zemlji!

Franc Janša

iz Zažarja pri Vrhniki, padel na rusko-poljskem bojišču 3. avgusta 1916. Blagemu mladeniču blag spomin!

Anton Tul

iz Mačkolj pri Dolini v Istri, padel 26. julija 1916 na koroškem bojišču pri Plöcknu. Nepozabljen i onkraj groba!

le še zakrknilo. Ne, Mione je hotel enkrat vso svojo pandektovsko⁶ zvitost takorekoč na glavo postaviti in papeža z njegovega lastnega stališča zgrabit, s tem da bi še veliko strožje govoril kot strogi mogočnik in še veliko bolj papeški nego papež sam

da si bolje predočimo, kar je pro in kontra,⁷ morebiti glasno preberem!«

»Avanti!«⁸

»Vaše Svetosti nevredni hlapec v vinogradu Gospodovem, Donaldi da Dia, duhovni pomočnik s Surigna in Paritonda,

trohico odvzeli, z dlako in moko vred od kuge prepojeni in popolnoma sestradani sosednji surinjski župniji, zraven pa še osemnajst voz lesa in stelje iz lastne paritondske revščine in dva bolniška strežnika in enega grobokopa iz lastne družine. Paritondci so to zimo stradali in zmrzovali za svoje še bolj ubožne brate. Predragoceni pajčolan mi je grofica posodila s svojim uvezenim grbom vred, da ga predložim Vaši Svetosti kot pričo mojih besed. Ali ni lep, Sveti Oče? . . . Odtedaj je paritondska Madona kajpada brez pajčolana. Pa se še vedno smehlja kot poprej. Če je kdo v vasi bolan, mu prineso Madono k postelji, da ob tem smehlja lažje umrje ali ozdravi. Ta nasmeh Vam pošiljam, Sveti Oče, s pajčolanom vred in prosim, dajte ga Svojemu bratu in njegovemu ubogemu otroku naprej, da ozdravita in da se Marija tudi Tebi, strogi, sveti Gospod, nasmehne, . . . ut tibi arridet!«

Mioni je obmolknil, toda Sikst grde napake⁹ ni popravil. Zdelo se je, da ima veliko težje zadeve, kot da bi latinske oblike popravljaj.

»To je vse, kar imam povedati . . . toda pač: Tertio . . .

Tertio: da je bil Sesto Peretti, Vaš brat, že dvaindvajset let cerkvenik v Pa-

Napornosti in težave vojakov - sanitejcev.

Vojaki, opremljeni z maskami proti plinu, prineso iz bojne črte vojaka, ki ga je omamila sovražnikov plin, ter ga poskušajo z močnimi dišavami pripraviti zopet k zavesti.

in bi vsakršno milejše mnenje ali celo le pravico papežev do njega oholo zagradil, sploh pa čuvstvo kot malenkost mimo-grede odpravil. Tako je hotel pretkani ad-

more v težki nesreči obeh signorijev Perettijev samo tri stvari reči. Potem je rešil svojo dušo odgovornosti.

¹ Knjižga, ki so postavbe v njej pisane

² Za in zoper (ta slučaj).

³ »Naprej!«

⁴ = grški izraz; rimsko civilno pravo.

⁵ Janeza Krstnika.

⁶ Z drugo besedo.

⁷ Povedal sem.

⁸ Leta Gospodovega.

⁹ Z drugimi in izrecnimi besedami.

¹⁰ Pravilno bi se moralo glasiti: ut tibi arrideat!

ritondu, v celi deželi kar najspretnije prižigal sveče, in kar najsnažneje stregel pri sv. maši, ki je tudi vsako soboto rožnivenec naprej molil, ob nedeljah pa litanije Matere božje kot kerub. In pri takem opravilu so ga iznenada napadli in v Rim vlekli... Pisal Don da Dia Donaldi, sacerdos.¹

Ne da se povedati, s kakšno hudobijo je pretkani stavec to ganljivo pisanje bral, besede o sorodstvu je spoštljivo zategoval, zato je pa poročilo o pajčolanu kot neumne

Vam najbližjo kri zadeva. Toda kaj je polbrat? Kaj je to še brat? Pravim, da ne. Drobtinica istega očeta ali cela povodenj krvi nove matere, tako to morje tujine in mrzlot v hipu pogoltne oni otočič podobnosti. Zlasti pa še tedaj, če tak človek...
»Dottore!»

»Če se tak divji potepuh celo življenje za svojega visokega sorodnika nikoli ni zmenil in je ošabno sam zase živel, do sedaj, ravno sedaj, ko more pri njem lep

isto meso in kri zaljubljeni. In smo v tem srečni in ponosni. Toda, »je zašel nenadoma v ledenomrzeln ton, »taka čustva namestniku Kristusovemu niso dovoljena. Jaz mu odrekam pravico do kakršnegakoli veselja nad rodbinsko krvjo.«

Srditi pajek vedno silneje copota v stoternogubi mreži navzgor in navzdol. Kedaj se zakadi v objestno žuželko?

»Dobro vem,« je Mioni veličastno predaval, »človek je človek. Tudi Vaša Svetost ostajate na najvišjem prestolu sveta človek. Vendar, kako naj bi se Vam bilo v našem slučaju premagovati, da bi za trenutek pozabili človečanstvo, tukaj, nasproti takemu zanikarnemu in propalemu klativitezu, ki...«

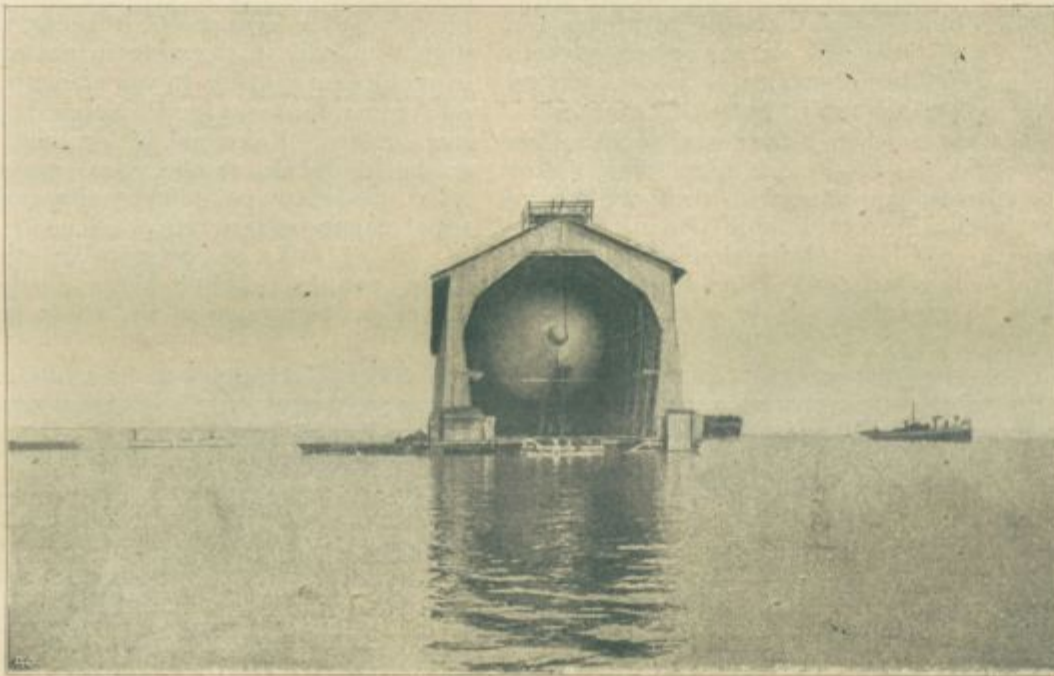
»Dottore!»

»Odpustite, Svetost, toda res prav nič nadčloveškega v tem ne vidim. Kolikokrat mora oče zapustiti svojega otroka! Kolikokrat celo brat brata sodniji izročiti! Kaj je v tem velikega? No, in kaj šele sedaj, takega po-polbrata!... V ta namen nima Vaša Svetost od zgoraj le posebne milosti pravičnosti, tudi naravni dar sam naredi, da ste Vi veliko lažje, kot kdorkoli, strogi celo tam, kjer bi bili rajši mili. Zato je celo mesto sodbo obeh Perettijev že davno poznalo, še preden je bila nabita. Mladi Ubaldi Colonna je stavil vrtoglavo vsoto, da bo ta dvojica obglavljena, in niti eden Orsinijev, niti noroglavni Arrigo di Fanciulla ni niti bakrenega novčica zastavil. Sekira za Sesta in Poz'da je bila v Rimu pač že tedne dognana in nabrušena. Vaša Svetost imate roke zvezane. Ne morete več drugače, če bi tudi hoteli, če bi tudi smeli, sedaj morate, morate tako!«

»Dottore!« Mreža je bila v nevarnosti, da se pretrga.

»Toda mi poznamo Vašo Svetost. Vi tudi nočete, da bi drugače hoteli ali smeli. Pravičnost se Vam s čela blesti tako nepodkupljiva, tako čista in hladna kot Mozesove table...«

»Da, in tako nerazdrobljiva!« je sedaj neugnano zagrmelo izza mizice. Dottore,

Lopa za zrakoplove.

čenče zropotal. Tam, kjer je bil govor o grobokopu, je celo z drobnim prstom tlesnil in strupeno vmes kanil: »Kaj je to posebnega? Mrličje je kajpada treba pokopati.« Naivne vrstice o Madoninem smehljaju je bral porogljivo in z zasmehljivim glasom. V brezčutnem tonu je zmotovilil podpis in je rekel nato z obrazom, ostrim kot očet: »Meni se zdi, da se tu ne da nič drugega reči kot: fiat justitia!² Umor je umor! Tega tudi Madonin pajčolan ne pre naredi. Človeku bi kar mehko postalo pri takem otroškem pisarjenju. Toda ali iz papirja ne govori veliko bolj neumnost kot preprostost... Pastoral con flauto³... še tako mamljivo doni?«

Papež je bil od pisma še ves prevzet in razgret. On ga je čisto drugače poslušal, kakor ga je Mioni bral. Toda kaj dobro je opazil bralčeve neotesanosti in je v njem vedno bolj in bolj začutil sovražnika pisma. Vedno neprijetnejši mu je postajal Mioni in vedno bolj se je v duhu oddaljeval od hudobnega bralca proti dobremu pisalcu. Ko je pa Mioni začel govoriti o neumnosti, je navzgor in navzdol zatrepetal s tenkimi brazdami prepletene papeževo čelo. Srd, kot velik pajek nekje v najgloblji gubi skrit, je v mrežo tak nemir pripravil. Z najiskrenejšo radostjo so opazovale advokatove oči te izpremembe. Ker pa se je Sikst prisilil k molku, je Mioni nadaljeval z dobro zadelim patosom:

»Kam bi pa pravica tudi prišla, če bi spreten prižigalec sveč zato smel ravno toliko človeških sveč ugasniti? Ali če bi lepo pete litanije vsakokrat en grozovit umor prevpile? Ne, vzvišeni Gospod, tu ni kočička niti za najmanjšo milost.«

Sikst je nevoljen mignil, naj nadaljuje.

»Seveda je pač res, da ta neizprosnost

¹ Duhoven.

² Zgodi se pravica!

³ Pesem božičnih pastircev s piščalko

profit napraviti, ej, tu ni nobenega jus fraternum⁴ več. Sploh pa: ali more imeti papež sorodnike, ali more imeti očeta, mater, brata ali sestro? Še enkrat pravim: ne! Papež je sam zase. Ali nima nobenega, ali pa cel svet za brata. To je njegova usoda. Mi drugi ljudje,« je Mioni sedaj s hudobno prisrčnostjo naprej pomenkoval, »seveda,

Torpedne ladje v vihnem vremenu.

mi se ugnezdimo v očetovo in materino ljubezen kakor mladi tiči in poljubljamo dražega brata in objemamo nepozabno sestro in ostanemo do smrti iskreno vedno v

ali ne mislite tudi tako? Vi poznate danes sveto pismo prav tako malo kot človeško dušo, se mi zdi. Topot ste nekoliko na predebelo zastavili. Prepoznal sem Vas in se ne dam po Vaši glavi pretantati. Vedite, papež more zavezavati in razvezavati...

⁴ Nobenih bratovskih pravic.

tudi zopet razvezati, kar je sam zavezal. Fiat justitia, res! Toda pravici je mogoče zadostiti, ne da bi ji vedno kri piti dajal. To smem. Pojdite, dottore, zahvaljujem se Vam za to, kar ste resničnega povedali. Kar je bilo napačnega, sem že za vetrom poslal.«

Trikrat je stari jurist s spoštljivo hladnostjo pripognil koleno in vselej je mogočno vzradovala njegova siva, toda žilava rimska duša: tebe sem pa jaz še vse drugače pripognil, tvojo dušo pripognil, za vedno pripognil!

Zdelo se je tako. Vsa trdnost papeževa je izginila, kakor hitro je začutil, da je sam. Pritisnil je svoje široke, kratke roke na srce, saj sedaj nihče ni videl, in je štel udarce. Kako neredno, enkrat so se udarci prehiteli, vdrugo so hoteli kar zaspati! Niti tu notri ne morem reda vzdržavati, je mislil z grenkobo, sem pa hotel žilo sveta urediti! Toda tu notri je že davno neredno bilo. To je pač le mehanizem, basta! Pri takem se vedno hitro kaj pokvari. Toda

je nekaj tudi v njegovem srcu kakor nekaj vozal razvozljalo. Vedno lažje mu je bilo. Tako lahko, kakor nikoli, ko so mu zdravniki puščali. Ko se je zadnji vozal razmotal, je bilo Sikstu, kakor da se je tudi zadnji pritisk z njegove duše umaknil.

Odvil je zavoj. Per Dio,¹ kakor bel, prozoren oblak je pred njim zavaloval lilijski pajčolan paritonske Madone. Tako je blestel in dehtel preko mize s knjigami, kakor da je maj nanjo legel. In iz njega je šepetalo in molilo, kot bi tisoč angelcev s perotni šelestelo, ki pač za takimi jutranjimi oblački svoje nebeške šale uganjajo. Papež se je moral za naslonjalo oprijeti, tako blagodejna omotica ga je prevzela po tej spretni in sveti ljubkosti pred njim. Toda skozi ves ta skrivnostni šepet se mu je zdelo, da sliši kratek silen tresk, kakor da bi resnično kameni ob tla tresčili in se razleteli. Mozesovi tabli! Ali ni tja udarilo, kjer je Heli ležal z zlomljenim vratom pod svojim lastnim sodnjim stolom? Ali je bila to grožnja ali je le pomenilo: staro-

njeno gledati, nemo, sodljivo? Pajčolan so ji vzeli, kaj to, edinega Sina so ji vzeli. Ali bi ne bilo treba, da zato vso zemljo s svojim srdom obišče? Vendar ne, smehlja se. Kljub temu se vendar ni hotela imenovati Mati ostrogi, ampak Mati milosti. Noče nas strašiti, ampak razveseljevati, ne moriti, ampak oživljati. In nikakor noče nositi meča svojega služabnika Mihaela, ampak lilijo iz rok nadangela Gabriela. Nikdar ni rekla: Kriv je! vedno le: milost! Saj se vendar imenuje gratia plena.² O moj Bog, saj gratia je več kot justitia.³ V pravičnosti se svet kakor v snegu zaduši, toda v milosti se razcvete in postane lep in svet kakor v maju. In vse vladanje sveta od Adama do danes je bilo vendarle vedno sama milost. Kako naj bi jaz, mali vinogradniški deček, zemljo nazaj zasukal in rekel: Sedaj se pa milost neha, sedaj se zopet začne osiveli red pravice.

Ej, ej, kako se ta pajčolan giblje in ziblje, resnično, kakor bi ga nosila prekrasna postava, sem in tja, tja in sem, in

Teren turškega bojišča. — Mala Azija: Sirijska puščava.

ne, tudi moje hotenje je drugačno postalo. Obotavljam se. Torej se moje življenje navsezadnje vendarle bliža svojemu koncu? Zdravniki pravijo, da bom še dolgo živel, še čez sveto leto, da le na srce pazim. Srce da je slabše v mojem organizmu, nego glava. Čutim, čutim to! Ali pa je morda danes nenadoma tako močno postalo, da mu moja glava ne more več slediti? Kakšne neumnosti govorim? Menda se mi že blede...

Neodločen je begal semtertja in je nazadnje obstal pred zavojčkom. Sedel je in hotel preveze raztrgati, pa ni šlo. Nož! Ne, je odločil, bomo vendarle videli, ali se ne morem krotiti. In je s prisiljeno potrpežljivostjo začel vozle razpletati. Ni šlo lahko s tako kratkimi, kepatimi prsti in v trenutku, ko mu je kri kakor živo srebro vrela po celem telesu prav do koncev prstov. Toda vidno se je pomirjal. Z vsakim vozalom, ki ga je s težavo razvezal, se

zakonska postava strogosti je zdaj tudi za Siksta zdrobljena in začčenja se nova postava milosti?

Se enkrat se je uprla silna narava papeževa in vsa njegova železna preteklost se je s svojim slavnim žarom vzpela zoper milost tega trenutka. Sikst Peti, za tvojo slavo gre, še za več, za tvoje ime, za tvojo moč, za ves sijaj tvoje oblasti. Tebe bodo opisovali kot vse druge: sorodnike je ljubil; je bil pač svojčas vzvišen in strog, svojčas pa, če je zapihal mehki vetrc raznih ozirorov, pristranski in mehkoben.

Toda nasmeh izza Madoninega pajčolana je postajal vedno bolj nebeški, kakor da je milostna božja Mati sama zadaj, tako sladko in sveto se je glasilo to smehljanje. Kako da se le more tako smehljati? Ali ne bi morala pravzaprav tudi tako zakr-

navsezadnje še v prelep finale³ izdoni:

»Moj nasmeh, slišiš ti, mračni človek, takoj nesi moj nasmeh bratu in njegovemu otroku, da se tudi onadva zopet nasmeheta in da potem morebiti tudi ti, neveseli služabnik mojega Sina dobiš iskrico tega smehljanja. Jaz sem veliki nasmeh nebeškega kraljestva. Kdor se z mojim smehljanjem vsaj malo ne nasmehne, ne more vanj priti.

Papež se je siloma dvignil s stola in je krepko pozvonil. »Pa naj ljudje reko, kar hočejo, celo: Heli, Heli! naj nad menoj kriče, danes se bom smehljal,« je mrmral v prekrasni trmi.

Kakor krstno zvonjenje je gibčno žvenkljanje spremljalo to mrmranje. Prav res, saj se je tudi nov človek porodil, če-

¹ Milosti polna.

² Milost je več kot pravica.

³ Konec, sklep.

¹ Pri Bogu.

prav že sivih las in starega, globokega basa.

»Di Fucco, preskrbite baklje in služabnike, v angelski grad pojdemo!«

(Dalje.)

Po svetu.

Državni zbor.

V državnem zboru ne gre tako gladko, kakor so si to mislili nemški poslanci. Ti bi bili najrajši, da vlada še pred zborovanjem uvede nemški državni jezik, to se pravi, da bi med drugim nemški ljudje tudi pri oddaji vseh služb bili na pravem mestu, kakor se to že godi pri železnici ne samo pri nas, ampak tudi na Češkem in v Galiciji. Hoteli so Nemci, da se Galicija izloči iz državnega zbora, ker potem bi sami gospodarili, kakor bi hoteli. Toda vlada tega ni upala storiti brez državnega zbora, in tu se je pokazalo, da bi bila to nesreča za Avstrijo, ker slovanski narodi bi ne mogli biti s tem zadovoljni.

Poljaki zahtevajo skupno Poljsko, kjer naj se združijo vsi Poljaki pod habsburško krono. Čehi so naveličani dosedanje politike, ker češki narod v Avstriji nima nobene besede, in tudi Slovenci s Hrvati vred žele, da se z združenjem Slovanov na jugu Avstriji postavi trden branik. — Državne potrebščine so tudi naši poslanci vladi dovolili za štiri mesce, zahtevajo pa, da se državnopravne razmere na jugu do jeseni uredi v zadovoljnost Slovencev in Hrvatov.

Nova vlada.

Vsi nenemški poslanci so sklenili, da ministru Clam-Martiniču ne dovolijo denarja za državne potrebe. Minister je vse poskusil, da bi pregovoril Poljake, pa ni šlo. Ko je sprevidel, da mu je vladni

uradniki. Ta vlada je povedala, da ostane samo čez poletje, ker jeseni naj se ustanovi vlada, pri kateri bodo sodelovali zastopniki vseh avstrijskih narodov.

Predlogi za mir.

Poslanci-duhovniki so predlagali, naj država v smislu navodil papeža Benedikta dela na to, da se kmalu sklene časten

Na tirolskem bojišču so se vršili hudi boji. Lahji so pri svojih napadih izgubili 50.000 mož, a le malo kilometrov sveta osvojili. Naši so zopet ujeli 2000 sovražnikov. Topništvo imajo deloma pri Lahih Angleži v svojih rokah in gonijo s strojnimi puškami laške vojake v ogenj in smrt. Vsaj tako je pripovedoval laški ujetnik. Naši fantje so zopet veliko trpeli v teh

bojih in se s svojo hrabrostjo odlikovali kakor vedno.

Na nemško-francoskem bojišču ni nobenih važnih dogodkov. Italijani so zasedli Epir na Grškem. Francozi in Lahji hočejo zasesti Sveto deželo. Oljsko goro pri Jeruzalemu so zrakovci obstreljevali z granatami.

Grška v sovražnikovi sužnosti.

Dolgo so se Angleži in Francozi pripravljali, da bi odstranili grškega kralja. Dokler je

še vladal v ruski državi car, si tega niso upali poskusiti, ker ga je car čuval. Sedaj imajo prosto roko in zato so pregnali grškega kralja in Venizelos je prevzel vlado, ki se pridruži ententi in prične tudi z vojsko proti nam. Nekaj tisoč ljudi bodo s tem pridobili naši sovražniki, toda le malo vojakov, ker Grki so splošno za mir vsi razen onih, ki so od nasprotnikov plačani, da tirajo narod v pogubo in morijo.

Papež Benedikt dela že tri leta za mir, naši sovražniki pa se pripravljajo za četrto zimo v vojski.

Sestre švedskega Rdečega križa v zimskih oblekah.

mir. Podoben predlog so stavili tudi socialni demokrati. Govorniki so pri razpravi poudarjali, da je tudi cesar za to misel. Ta razgovor bo gotovo dobro vplival na zunanje države, ki bodo spoznale, da Avstrija noče biti kriva nadaljnega prelivanja krvi.

Bojišča.

Na Krasu vojska počiva. Cadorna se zopet pripravlja za nove napade, in sicer ob času, ko tudi na drugih bojiščih naši sovražniki prično z napadi. Vsi naši na-

Razno.

Pešanje vsled slabega spanja.

Spanje je prava dobrota za telo in dušo, v spanju se odpočijeta oba. Utrujen, premražen in bolan človek vstane ves poživljen, kadar se je naspal. Mirno, sladko spanje je porok zdravja in dolgega življenja, nemirno spanje je znak dušne ali telesne bolezni, naznanitelj hujšega. Človek, ki se premetuje noč za nočjo na postelji, ki vstane ves truden po prečuti noči, tak človek peša na životu, je nezmožen za vsako delo in popolnoma opeša.

Včasih so skrbi vzrok nespanja, včasih se javi in napoveduje s tem bolezen. Človek, ki ne more spati, naj se dá pregledati po zdravniku, ako ne zapazi, da je sam kriv, da ne more spati.

Predvsem je vzrok slabega spanja zrak v sobi. Ako vdihuješ osem ur zrak, ki ga izdihuješ sam ali še drugi, potem ne moreš imeti mirnega spanja.

Spalnica mora biti dobro prezračena, najbolje, da so okna ves dan odprta in če je mogoče tudi ponoči, če ne okna v spalnici, pa v bližnji sobi. Prepiha pa ne sme biti.

Drugo vprašanje je: Si-li večerjal dve, tri ure, preden si legel v posteljo? Želodec, ki je zaposlen s prebavljanjem, vznemirja tudi pljuča, jetra in druge dele telesa, spanje pride nemirno, sanje so hude. Kdor je slabega želodca, ne sme uživati zvečer nič težkega, pa tudi razburljive kave in čaja ne sme piti. Večerja naj se ravna po gibanju in delu, kar je za kovača, ni za krojača, kar se prileže po dolgi hoji, ni za želodec, ki je stisnjen po ves

Ob dobri hrani.

voz obtičal v močvirju, je prosil cesarja, naj si izbere nove ministre. Novo vlado je prevzel dosedanji poljedelski minister Seidl. V novi vladi so večinoma sami

sprotniki čakajo na Ruse, a ti imajo vsled revolucije toliko posla doma, da še vedno oprezovajo; sicer so pa vojskovodje že sklenili ofenzivo.

dan pri sedenju. Kdor dela duševno, mora nehati par ur pred spanjem. Izprehod, kaj lahkega berila za razvedrilo ali prijeten pogovor, pomorejo k dobremu spanju. Pri duševnem delu sili kri v možgane in spanje beži, če se niso še umirili možgani.

Branje v postelji je jako razširjena razvada. Kdor želi mirnega spanja, naj ne bere nikdar v postelji. Luč, ki pada na oči, škoduje, predstave, ki so jih dobili možgani v knjigi, delujejo dalje. Ako je luč petrolejka ali sveča, zastrupi tudi zrak in marsikdo se je zadušil ponoči vsled strupenih plinov. Go-reča luč je tudi vedna nevarnost.

Kje si bil, preden si se podal v ležišče? V zakajeni kavarni, sobi, gostilni? Potem ni čuda, če ni tvoje spanje sladko. Nikotin in

Gospod: A, pa kar dva litra naenkrat?
Deček: Da, pa je tudi za Vas še dosti — vode.

alkohol razburjata pljuča, zastrupljata kri. Močni vonj cvetic, petroleja, smrad iz jam in gnojišč branijo pljučam, da bi delovala mirno. Z vsakim sopljenjem se napolnijo pljuča smradu, krčevito se branijo tega; zato je spanje nemirno in je človek čez dan medel, kakor zastrupljen. Omotičen vstane in šele ko ga osveži čisti zrak, mu postaja bolje. Tako pokvari zrak v sobi suknja in obleka, ki se je napila v kavarni ali gostilni dima. Vsa soba se napolni hitro tega duha, ti in tvoji požirate vso noč tobak in tobak. Taka

Kupovalka: Oh, slišite, to je pa vse strašno dragol!
Prodajalka: Ja — kaj mislite, da sem za vas prinesla?

suknja ne bi smela viseti nikdar v spalnici, posebno ne v sobi, kjer so majhni otroci ali bolnik. Kako okuži človek s svojo sapo zrak, vidiš tudi, če stopiš jutraj v sobo, kjer je spal vinjen človek. Kar vrže te vznak. Posebno, če je jedel meseno jed s česnom. Zdaj pa misli, da je vdihovala žena, da so vdihovali otroci vso noč ta strupeni duh, kar se dogaja redno pri mizeriji in draginji stanovanj. Zato ni čuda, če hira pijančeva žena, če dobe otroci jetiko, saj se nadihujejo vsako noč strupa. Strupen zrak, izdihan od drugih, ki ga vdihujemo, je prav pogosto vir boleznih, ki nas mučijo. Mnogo naših vojakov je po-

stalo bolj čvrstih in zdravih, kar ne vdihujejo strupa zaprtih prostorov.

V bližini dimnikov, v ozračju saj ne uspevajo drevesa, cvetlica uvene, če jo podkadiš z gorkim tobačnim dimom, cvetlice hirajo, če so izpostavljene strupenim plinom. Kako naj uspeva nežno dete v smradu pokvarjenega zraka, kako naj ozdravi bolnik in naj ne oboli zdravi?

Skrbi so tudi važen faktor, ki podi spanec od izmučene gosposinje. Posebno danes, pri skrbi in lovu za živila. Vso noč misli in tuhta mestna gosposinja, kam mora jutraj, kako bo stala prva v vrsti, če bo prišla prva, kaj bo kuhala, s čim bo omamila glad domačih. Gosposinja na kmetih misli, kako bo obdelala polje in ohranila živino; obema pa teži poleg tega srce skrb za svojce, ktere jim je iztrgala krvava vojna. Kod hodi, kako mu gre? Je živ, zdrav? Morda ječi v ujetništvu, morda leži nepokopan, ranjen... Doma ga čaka čedna postelja, soba, tam leži v vodi, v blatu; doma je bil gospodar, tam mu zapovedujejo drugi. Take in podobne misli pode gosposinjam spanec. In tu ni druge pomoči kakor vdanost v božjo voljo, zaupanje v Boga, ki obrne po nam nerazumljivih potih vse prav, izpolnjevanje svojih dolžnosti. Le tista žena naj si krati s skrbjo spanec, ki ne dela in ne moli, vsaka druga naj misli, da si koplje z nespanjem grob in da je potrebna pri hiši, da je njena dolžnost, ohraniti sebe pri zdravju.

Marsikdo ne more zaspati, ker se mu oglasi praznina v želodcu. V sedanjih časih je to pogosta prikazen, drugače čutijo to osebe, ki večerjajo zgodaj, a gredo pozno spat. Take osebe bi morale užiti majhen povečerek, sadje ali kruhke. Ako ni nič drugega, pomaga požirek vode. Sicer ne spi dobro, kdor ima poln želodec, pa tudi prazen ti ne privošču miru.

Mrzle noge so jako neprijetne in dokler se ne ugrejejo, ne zaspiš. Treba je, da tereš noge z zmočeno brisačo, jih obrišeš in obuješ volnene nogavice. Buča z gorkim peskom ali vodo, gorka opeka so potreba starih ljudi.

Ležanje na levi strani povzroča večini ljudi težave, ker pritiskajo jetra na želodec. Ako ležiš na hrbtu, pritiskajo čreva na krvne žile in sanjaš hude sanje. Roke na želodcu povzročajo tudi težave.

Je nekaj ljudi, ki ležijo od desete do osme ure, gredo tudi popoldne zakinkat, potem tožijo, da ne spé ponoči. Zdravemu odrastlemu človeku je dovolj osem ur spanja, kar je čez, je preveč. Kinkanje popoldne je za zdrave samo ukraden čas in razvada, je pa potreba bolehnih in preutrujenih.

Pokvarjen kvasni prašek.

Zdaj, ko nimamo toliko moke, da bi zamislili pošten kruh, si pomagamo z različnimi kolački, ki se umesijo s kvasnim praškom. Večkrat pa se zgodi, da ne vstane testo in da obleži v želodcu pecivo, ki ni bilo zrahljano pri peki. Tega je kriv slab prašek, ki se je pokvaril, ker je ležal v zaduhlem prostoru, ali pa ima take sestavine, ki ne vplivajo dobro ne na testo, ne na želodec, kakor kreda, mavec, bisulfat in podobno.

Framydol

je sredstvo, ki pomajja rast las tako, da rdeči, svetli in osiveli lasje ter brada dobijo trajno temno barvo. — 1 steklenica s poštnino K 2.70.

Rydyol

je rožna voda, ki naredi bleđa lica nežno rdeča. Učinkuje čudovito. — 1 steklenica s poštno. K 2.45 (povzetje 55 vin. več.)

Naroča se pri:

IVAN GRODICH, drogerija pri angelu, BRNO št. 365, Moravsko.

Gosposinja naj odpre zavitek praška v trgovini in pogleda: Svež, dober prašek diši nekoliko po limoni. Prašek, ki je ležal na vlažnem, diši po amonijaku in se nabira v kepice. Tak prašek se popravi, če ga sušiš kakih pet minut v emajlirani ponvici na gorkem ognjišču. Zarumeniti se ne sme. Takega osušenega praška je treba nekoliko več v testo in tudi vročina za peko mora biti hujša kakor sicer. Zato je važno, kak prašek kupimo, da ne tratimo dragocene moke in kuriva. Druge primese v prašku spozna pač najbolj kemik. Gosposinje, ki so kupile slab prašek, bi lahko zahtevale kemično preiskavo. Trгоvec, ki prodaja vedoma pokvarjen ali potvorjen prašek, plača kazen.

Vsled slabe neredne hrane in vsled požre-nega zauživanja na pol kuhanih, neprebavljivih jedil si je že marsikdo trajno pokvaril želodec in črevesa. V takih slučajih svetujemo želodec ojačiti in črevesa pripraviti zopet do rednega delovanja, medtem ko jemljemo dalj časa Fellerjeve želodec krepčujoče, lagodno odvajajoče rabarbarske kroglice z znamko »Elza-kroglice«. Vsak zdravnik bo potrdil, da v »Elza-kroglicah« se nahajajoče sestavine rabarbarskih korenin krepčajo želodec. »Elza-kroglice« so najprijetnejše odvajalno sredstvo; ne dražijo čreves in ne navadijo telesa na redno uporabo. Vsled pospešenja menjanja snovi učinkujejo tek pospešujoče in kri sisteče ter jih radi uživajo ženske in otroci. Tudi za odstranitev neželjene toščice so neškodljivo sredstvo. — 6 škatlic stane na vse strani franko 5 K 57 vin. 12 škatlic franko 8 kron 40 vinarjev, pristne le od lekarnarja E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 331 (Hrvatska). Kot olajšalec bolečin pri vseh še tako močnih napadih bolečin se je tekom let obnesel pri vsakomur, kdor je napravil poskus s Fellerjevim dobrodišečim rastlinskim esenčnim fluidom z znamko »Elza-fluid«. Za poskušnjo 12 steklenic samo 7 K 32 vin., franko. Tisoči priznalnih pisem. (sv)

Knjigovoznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kопitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela
Krajevni znaki za »Orle«, kokarde in pentlje z napisu za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Fellerjeve želodec krepčajoče, nalahno odvajajoče rabarbarjeve kroglice z zn.

„ELSA-PILLEN“

odpravijo zaprtje.

6 škatlic franko 5 K 57 h.
Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 331 (Hrvatska). Nad 100.000 zahv. pisem.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna, Ljubljana.
Odgovorni urednik JOSIP KLOVAR.